

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

CONGRESSEN

Creating futures, systemic dialogues across Europe

Vth European Congress for Family Therapy and Systemic Practice, georganiseerd door de European Family Therapy Association (EFTA) van 29 september tot 2 oktober 2004 in Berlijn.

We passeren de voormalige grenspost van Helmstedt op weg naar Berlijn. Ik herken de wachttorens en de structuur van het complex van 25 jaar geleden toen ik via deze grenspost naar Oost-Duitsland reed. Toen was het IJzeren Gordijn nog aanwezig en ik herinner me de agressieve instructie van de grenswacht toen we niet precies op de juiste baan reden: 'Rechts fahren!!' Nu is de grenspost een Raststätte en de grens met Oost-Duitsland geschiedenis.

Een groot congres voor systeemtherapie en gezinstherapie in Berlijn brengt onherroepelijk de context van Europa en haar verleden heel nabij. En groot was het congres. Allereerst door het enorme congrescentrum en verder door het aantal mensen; er zouden ongeveer 3500 deelnemers zijn. We schreven ons in en gaan op in de anonimiteit van de grote zaal waar de eerste lezingen plaatsvinden. Iedere dag heeft een thema: woensdag is dat *Toekomst voor gezondheid*, donderdag *Toekomst voor kinderen*, vrijdag *Toekomst voor systemische therapie* en zaterdag *Toekomst voor systemische praktijk*. In de eerste plenaire lezingen worden verbanden gelegd tussen gezondheid, stress en maatschappelijke factoren zoals werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en chro-

nisch ziek zijn. Ook komen de recente resultaten uit neurobiologisch onderzoek naar voren die duidelijk maken dat psychotherapie van invloed is op de functionele neurologische processen en uiteindelijk zelfs op de structuren van de hersenen. Geen verrassende, nieuwe informatie, maar wel belangwekkend naar voren gebracht door gerenommeerde professionals. Ik vond het interessant, maar enkele van de psychiaters met wie ik tijdens de voortreffelijke snacks aan het eind van de dag sprak, vonden het te bekend en stoorden zich aan het dominante en eenzijdige medisch-biologische discours. Voor deze beroepsgroep zeker een teken dat ze hiermee de laatste jaren overvoerd zijn.

Dan naar mijn pension vlakbij de Kurfürstendamm. Een oude villa, gespaard gebleven in de oorlog, uitgebaat door jonge Russische immigranten. Er is volop vergane glorie: de koperen naamplaat, de kroonluchters, schilderijen en wandkleden. Verder is het buitengewoon sober. De Russen missen hun familie en vrienden in Moskou, vertellen ze me in hun moeilijk verstaanbaar Duits. Waarom ze naar Berlijn zijn gekomen? Vanwege de mogelijkheid om geld te verdienen natuurlijk. Het lijkt me dat ze niet zoveel verdienen dat ze de rijk gevulde, luxe etalages op de Kurfürstendamm zullen leegkopen.

De volgende dagen is het zaak een keuze te maken uit het zeer gevulde programma. Lezingen, seminars, workshops en symposia worden de hele dag door aangeboden. Te veel om op te noemen en te veel om een totaalbeeld te kunnen geven. In de ochtendlezingen sprongen die van Daniel Stern en Susan McDaniel er in positieve zin uit. Stern beschreef zeer levendig en duidelijk hoe de interactie van een zuigeling met zijn omgeving verloopt. Imponerend was dat hij het besef overbracht hoeveel interacties er

plaatsvinden tussen ouder en kind tijdens een voeding. De mogelijke reactie van de ouder op het kind en de mogelijke reactie van de baby op de ouder wist hij plastisch voor te doen.

Susan McDaniel bracht interessante gegevens naar voren over het betrekken van familieleden bij ernstig lichamelijk zieke patiënten. Het was meer dan betrekken, omdat zij ook vertelde hoe psychotherapeutische technieken ingezet worden om dreigend verlies of rouw en daarmee gepaard gaande spanningen tussen gezinsleden te behandelen. In een setting voor somatische zorg is dit een bijzondere aanpak. Dat bracht McDaniel zowel inhoudelijk als door de manier van presenteren overtuigend over.

In de workshops (of seminars of symposia; *what's in a name?*) sprong vooral die van Elsa Jones eruit. Haar onderwerp was gericht op de reflectie van de therapeut op zijn eigen handelen en op supervisie. Jones wist op een betrekkelijk eenvoudige manier duidelijk te maken hoe je als therapeut oog kunt hebben voor de individuele, sociale en contextuele lagen die meedoen in je handelen als therapeut. Boeiend waren ook enkele presentaties over onderzoeken. Niet zozeer de uitkomsten waren interessant, want meestal kwam systemische psychotherapie wel aardig uit de bus, maar vooral de worsteling om intelligente en uitvoerbare onderzoeksdesigns te maken. Uit vele discussies en bijdragen werd duidelijk dat in vrijwel alle Europese landen voor de verzekeringen en de politiek onderzoek ertoe doet. Het is een van de belangrijke communicatiemiddelen over het zo moeilijk grijpbare vak van psychotherapie.

Leuk en inspirerend vond ik ook Boscolo; met zijn lijzige, rustige presentatie had hij weer mooie voorbeelden hoe je kin-

deren kunt betrekken in een systemische therapie. Enkele collega-congresgangers vonden het te bekend en weinig vernieuwend.

Zo was er veel te genieten op dit congres, maar er waren ook presentaties bij die niets-zeggend waren of ver onder de maat. Zo was de presentatie van een Griekse, Charis Katakis, onnavolgbaar. De een na de andere sheet met verbindingen tijdens een groeps-therapie werd op het scherm getoverd en ik kon er geen touw aan vastknopen. Eerst dacht ik dat dit te maken had met mijn te gestructureerde analytische Angelsaksische denkpatronen, maar later heb ik toch maar besloten dat deze presentatie inderdaad tot de categorie 'niet te volgen' behoorde. Ik was niet de enige met deze kritiek.

Ook over de opbouw van het congres en de uitvoering ervan was ik niet zo enthousiast. De dagthema's klonken interessant en ook nog min of meer logisch. In de plenaire lezingen zou ik verwijzingen naar deze dagthema's verwachten en enige afstemming tussen de sprekers onderling. Dat ontbrak volledig en dat vind ik een gemiste kans.

Maar leuk en inspirerend is zo'n congres wel. Wanneer kun je nu eens ongegeneerd drie dagen lang over je vak praten met collega's die het ook heerlijk vinden om dat te doen? Ondanks de ten dele wat magere inhoudelijke kwaliteit bleef het congres me lang bezighouden en dus inspireren. En dat alles in de context van Berlijn met het prachtige joodse museum van Liebeskind, de Reichstag, Berlin Alexanderplatz, Checkpoint Charlie en Unter den Linden. Het zijn plekken waar de Europese geschiedenis vanaf druipet en die mede onze geschiedenis gevormd hebben. Het was de moeite waard.

Hans Bom